

УДК 336.1

Михайло Іванович Діба

доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2007-9572>

Юлія Олександрівна Гернего

доктор економічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4929-0411>

Михайло В'ячеславович Діба

магістр, аспірант,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

РОЛЬ ПОДАТКОВИХ СТИМУЛІВ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИТОРІВ В УКРАЇНІ¹

Анотація. Сучасність ставить низку викликів для представників бізнесу. Зокрема, особливо складно продовжувати свою діяльність в умовах підвищених ризиків сьогодення представникам інноваційного бізнесу, зростає потреба у венчурних інвестиціях. Тому в розвинутих країнах світу активізується фінансова політика, націлена на стимулювання залучення венчурного капіталу. Відповідно, для України зростає актуальність розвитку податкових стимулів для підтримки венчурних інвесторів. Важливо зупинитися на дослідженні напрямів та можливостей розбудови податкових стимулів для активізації венчурних інвесторів в Україні.

Ключові слова: венчурне фінансування, фінансова політика, податкові стимули.

Mykhailo I. Dyba

Dr. Sc. (Economics), Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2007-9572>

Iuliia Gernego

Dr. Sc. (Economics), Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4929-0411>

¹ Матеріал, підготовлений М. І. Дібою, Ю. О. Гернего, надано авторами в рамках проекту, що виконується за грантової підтримки Національного фонду досліджень України (реєстраційний номер: 2020.01/0546).

Mykhailo V. Dyba

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

THE ROLE OF TAX INCENTIVES FOR THE ACTIVATION OF VENTURE INVESTORS IN UKRAINE

Abstract. Modernity poses a number of challenges for business representatives. In particular, it is particularly difficult for representatives of innovative businesses to continue their activities in conditions of increased risks today, the need for venture investments is growing. Therefore, the fiscal policy aimed at stimulating the attraction of venture capital is being intensified in the developed countries of the world. Accordingly, the development of tax incentives to support venture investors is becoming more and more important for Ukraine. It is important to focus on the study of directions and opportunities for the development of tax incentives for the activation of venture investors in Ukraine.

Keywords: venture financing, fiscal policy, tax incentives.

В умовах численних викликів сьогодення виникають об'єктивні труднощі для ведення бізнесу. Проблеми у веденні бізнесу також зумовлюють нові членджі для потенційних інвесторів. Зокрема, пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення рф в Україну спровокували зміни пріоритетних цілей та стратегій інвесторів. Виникає проблема скорочення розмірів інвестицій, які можливо залучити для розвитку в умовах кризи. Так, у жовтні 2020 року у спільній заяві чотирьох провідних міжнародних організацій (Міжнародної організації праці, Продовольчої та сільськогосподарської організації, Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку та Всесвітньої організації охорони здоров'я) економічні та соціальні трансформації, спричинені пандемією COVID-19, були визначені "руйнівними" та такими, які мають глобальне охоплення [1; 2]. Згідно з дослідженнями McKinsey пандемія мала чотири ключові фази впливу на рішення інвесторів: зниження в ключових секторах економіки; диференціація секторів; посилення різноманітності; відновлення [3]. Тому, в умовах кризи інвестори обирають галузі, які мають потенціал для розвитку, незважаючи на несприятливі умови.

Так, згідно з дослідженнями аналітиків Української асоціації венчурного капіталу та приватного капіталу та спеціалісті компанії "Делойт", в Україні протягом докризового 2019 р. розмір інвестицій у вітчизняні інноваційні стартапи та ІТ-компанії досяг свого максимуму. Обсяг венчурного капіталу перевищив півмільярдну позначку, що в 1,5 раза перевищує максимальні інвестиції попереднього року [4]. В умовах воєнного часу багато

бізнесів змушені припинити свою діяльність. Однак уже у 2021 р. вітчизняним стартапам вдалося залучити майже на 50 % венчурних інвестицій, ніж у попередньому році [5]. Відповідно, саме венчурні інвестиції мають потенціал для того, щоб бути джерелом повоєнного відновлення економіки України та її подальшого розвитку на інноваційних засадах.

На державному рівні варто створити сприятливе середовище для залучення венчурних інвестицій. Зокрема, важливо сформувати систему стимулів для залучення ресурсів венчурними інвесторів для досягнення цілей інноваційного розвитку. Тому, метою нашого дослідження є обґрунтування можливих податкових стимулів для активізації діяльності венчурних інвесторів в Україні.

Податковий механізм є інструментом стимулювання венчурних інвесторів у багатьох країнах світу. Зокрема, він є доволі розвинутим на державному рівні в розвинутих країнах Азії. Так, в Японії діє тристоронній механізм податкового стимулювання венчурних інвестицій, який передбачає розвиток системи пільгових податків для венчурних підприємств та венчурних інвесторів, запровадження податкових кредитів, а також повернення фінансових коштів, що були вкладені в інноваційні підприємства.

Натомість у Південній Кореї запровадження податкових стимулів окреслено на законодавчому рівні, а саме його основи закладені у законі “Про заохочення іноземних інвестицій”. У ньому передбачено податкові канікули для інвесторів венчурного капіталу, а також податкові послаблення для інвесторів. Подібна політика дала поштовх до розвитку венчурних фондів, які спеціалізуються на фінансуванні стартапів та підтримці нових технологій в усіх сферах господарювання. Наприклад, фонд KOISRA Seed Partners функціонує в країні уже понад 10 років, фінансуючи стартапи у сфері хмарних обчислень, кібербезпеки та проекти big data. Венчурний фонд Carstone спеціалізується на підтримці стартапів, які розробляють інтернет-сервіси. Strong Ventures вкладає кошти в стартапи, які працюють у царині фінтех [6].

У країнах Європи протягом останніх років досить поширеним став механізм податкового стимулювання венчурних інвестицій для цілей розвитку виробництва, які сприяють обмеженню викидів вуглецю в атмосферу. Для регулювання цього питання у ЄС в 2015 р. запроваджено політику протидії викидам вуглецю EU ETS, що у 2021 р. розширила своє охоплення до близько 3,2 % глобального обсягу викидів вуглецю [7].

В Україні з-поміж ключових принципів повоєнного відновлення економіки визначено стимулювання залучення інвестицій для цілей впровадження та розвитку інновацій. Тому, важливо розробити дієву систему податкових стимулів для активізації венчурних інвесторів в Україні (рисунок).

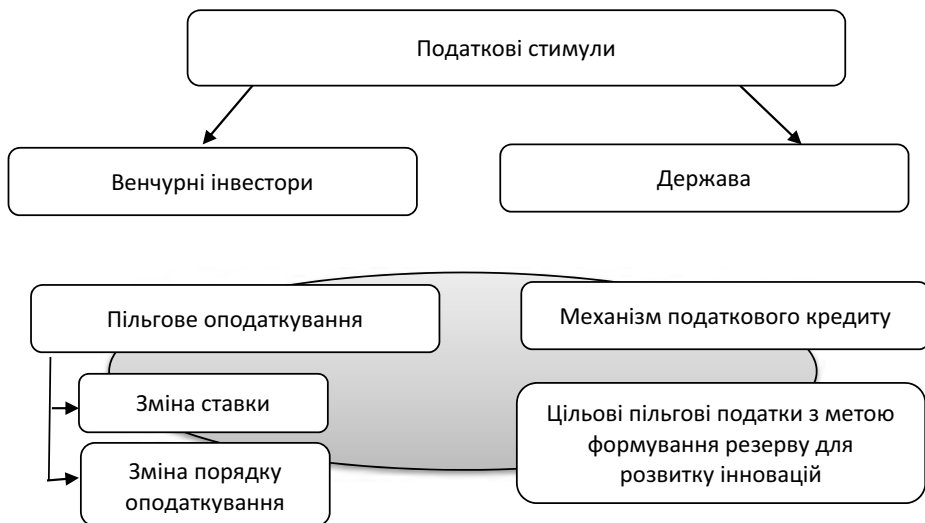

Рисунок. **Напрями та можливості розбудови податкових стимулів для активізації венчурних інвесторів в Україні**

Побудовано авторами.

В Україні згідно з чинним законодавством існують певні податкові пільги, зокрема для венчурних фондів, які діють у формі інститутів спільного інвестування. Однак повоєнна відбудова на інноваційній основі потребує розширення джерел венчурного капіталу, що спричиняє потребу розглядати відносно нові форми його залучення та стимулювати цей процес.

Таким чином, податкові стимули є ключовим інструментом для впливу держави на ділову активність потенційних інвесторів. Відповідно, в контексті повоєнного відновлення в Україні важливо розробити систему податкових стимулів для активізації венчурних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Impact of COVID-19 on People's Livelihoods, their Health and our Food Systems: Joint statement by ILO, FAO, IFAD and WHO, 13 October / World Health Organization. 2020. URL: <https://www.who.int/news/item/13-10-2020-impact-of-covid-19-on-people's-livelihoods-their-health-and-our-food-systems>.
2. Moosa I.A., Merza E. The effect of COVID-19 on foreign direct investment inflows: stylised facts and some explanations. *Future Bussiness Journal*. 2020. Vol. 8. URL: <https://doi.org/10.1186/s43093-022-00129-5>.

3. Bradley Ch., Stumpner P. The impact of COVID-19 on capital markets, one year in / McKinsey. 2021. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/the-impact-of-covid-19-on-capital-markets-one-year-in>

4. Ukrainian venture capital and private equity. Overview 2019. Deloitte, 2019. 44 p.

5. Ukraine Deal Review 2021. Tech Venture Capital and Private Equity deals of Ukraine. URL: <https://kreston.ua/wp-content/uploads/2022/05/Ukraine-Deal-review.pdf>

6. Гук О. В., Мохонько Г. А. Принципи венчурного фінансування у різних країнах. *Економіка та суспільство*. 2017. № 11. С. 205–209.

7. Діба М. І., Гернего Ю. О. Вуглецеві кредити та офсети в контексті державної політики сталого розвитку. *Фінанси України*. 2023. № 6. С. 112–126. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2023.06.112>.